

2013); Соломаха С. О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури (посібн., 2013); Вовк М. П. Міфо-символічні джерела прозової спадщини Василя Барки (монографія, 2010); Вовк М. П. Фольклористика у класичних університетах України: історико-педагогічний аспект (програма спецкурсу для магістрантів філологічних факультетів вищих навчальних закладів, 2013); Вовк М. П. Фольклористика у класичних університетах України (друга половина XIX – перше десятиліття XXI ст.): теорія і практика (монографія, 2013); Вовк М. П. Вивчення фольклористичної спадщини викладачів класичних університетів України (XIX–XX ст.) (метод. реком. до курсу «Усна народна творчість» для студентів філол. факультетів ун-тів, 2014); Вовк М. П. Фольклористика у класичних університетах України (XIX – початок XXI ст.) (словник термінів, 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedmaster.ucoz.ua/index/>; Сотська Г. І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах (монографія, 2013); Сотська Г. І. Формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах (навч.-метод. посіб., 2014); Кутова О. М. Естетичні основи педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів (метод. реком., 2013).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. *Естетичні та етичні основи розвитку педагогічної майстерності викладачів вищих педагогічних навчальних закладів: бібліогр. покажч. / упоряд. Л. Н. Штома; наук. консультант і авт. вступ. ст. О. М. Отич; наук. ред. І. А. Зязюн; бібліогр. ред. Л. Н. Штома. – Кіровоград: «Імекс-ЛТД», 2013. – 150 с.*

REFERENCES

1. *Ziazun, I. A. (2013). Estetychni ta etychni osnovy rozvytku pedahohichnoi maisternosti vykladachiv vyshchykh pedahohichnykh navchatnykh zakladiv [The aesthetic and ethical foundations of the pedagogical skills of teachers of higher educational institutions]. Kirovohrad: «Imeks-LTD».*

Стаття надійшла до редакції 12.02.2016 р.

УДК 37:7

Завадська Тетяна Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, професор кафедри фортепіанного виконавства й художньої культури, заступник декана факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ

ФЛАГМАН ВІТЧИЗНЯНОЇ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В Україні, як і в усьому світі, відбувається швидкий і бурхливий розвиток інформаційних технологій, змінюються певні усталені традиції в житті суспільства. Сучасні технології сприяють глобалізації процесів культури, пріоритетними стають синтетичні, технологічні види мистецтва – телебачення, кінематограф, масові музичні жанри. Деструктивна позиція багатьох електронних засобів інформації денационалізує культуру, орієнтує молодь на розважальність, стереотипність мислення, нівелює індивідуальність. Ось чому важливо знайти протидію цим негативним процесам, продумати шляхи збереження всього найкращого, чим багаті світова й вітчизняна художня культура.

Отже, головним завданням факультету мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова є підготовка високопрофесійних фахівців, майбутніх учителів музики й хореографії, здатних відповідати усім викликам сучасності.

Факультет мистецтв НПУ ім. М. П. Драгоманова – найстаріший навчальний заклад художньо-педагогічного профілю в Україні. Його історія бере початок у 1962 р., у 2012 р. факультет мистецтв відсвяткував свій 50-річний ювілей. Деканами факультету в різні роки були доцент О. Д. Кардаш та професор А. Г. Болгарський.

У 2003 р. на базі музично-педагогічного факультету було створено Інститут мистецтв, який очолив Герой України,

народний артист України, лауреат Національної премії імені Т. Г. Шевченка, дійсний член НАПН України та Академії мистецтв України, професор А. Т. Авдієвський. Першим заступником директора інституту став заслужений працівник культури України, кандидат педагогічних наук, професор С. С. Горбенко.

У різні роки в інституті працювали видатні діячі культури та мистецтв: народні артисти України М. П. Мозговий, О. О. Гомон, С. В. Турчак, Д. М. Гнатюк. Серед випускників інституту багато керівників органів освіти, учених-педагогів, відомих артистів. Це М. М. Фоменко – заступник директора департаменту вищої освіти МОН України; І. М. Борко – народний артист України, соліст Національної опери; заслужена артистка України В. Іваненко та інші.

Кафедри інституту очолили славетні митці: А. Т. Авдієвський – Герой України, народний артист України; М. М. Вантух – Герой України, Генеральний директор – художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського; відомі вчені та виконавці: О. П. Шолохова – доктор педагогічних наук, професор; О. В. Гурець – народний артист України, соліст Національної опери України, професор; К. А. Чеченя – заслужений діяч мистецтв України, професор.

Наш навчальний заклад має потужний професорсько-викладацький склад – питома вага викладачів вищої кваліфікації становить понад 60 %. Заняття зі студентами ведуть 17 докторів

наук, професорів, 40 кандидатів наук, доцентів, 12 народних артистів України, 10 заслужених артистів України, 12 заслужених діячів мистецтв України, 6 заслужених працівників освіти та культури України.

Сьогодні в Інституті навчаються майже 700 студентів стаціонару й заочної форми навчання, за спеціальностями «музичне мистецтво» та «хореографія», за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр». Значна частина магістрантів – іноземці. Молоді виконавці з Китаю, Ірану, Польщі, Сирії, Білорусії, Росії прагнуть здобути спеціальність педагога-музиканта та хореографа. Диплом магістра-драгоманівця високо цінується за кордоном, випускники працюють у Пекінській філармонії, Шанхайському та Варшавському оперних театрах, університетах та музичних академіях Китаю, Європи та Америки.

Зміст підготовки кадрів на факультеті мистецтв (у який в 2016 році перетворився Інститут мистецтв) змінюється з урахуванням сучасних вимог до професійної діяльності вчителів мистецьких дисциплін – постійно розширюється спектр спеціалізацій. Молоді фахівці, крім основної спеціальності, отримують кваліфікації «викладач англійської мови», «вчитель художньої культури»; у перспективі – включення до навчального плану спеціалізацій «звукорежисер», «редактор музичних програм радіо та телебачення», «режисер масових заходів» тощо.

Викладачі факультету ведуть плідну наукову роботу. Щорічний обсяг наукової продукції кафедр (монографії, підручники та посібники з проблем мистецької освіти, нотні збірники, відео та аудіокасети, наукові статті) становить близько 350 друкованих аркушів. Факультет пишається науковими школами, які підтверджують його високий статус. Перш за все, це наукова школа видатного диригента та педагога, академіка А. Т. Авдієвського «Морально-естетичне виховання молоді засобами хорового мистецтва», до якої увійшли провідні вчені факультету, молоді перспективні викладачі, аспіранти. Наукові праці А. Т. Авдієвського (всього майже 100 робіт) ефективно використовуються в

навчально-виховному процесі ВНЗ, коледжів, училищ. Під керівництвом А. Т. Авдієвського в Україні було створено й упроваджено в практику нові програми з музики для учнів загальноосвітніх шкіл, що базується на традиціях українського фольклору.

Наукова школа фундатора вітчизняної мистецької педагогіки, доктора педагогічних наук, професора Г. М. Падалки базується на обґрунтуванні ідей забезпечення цілісного підходу до викладання диригентсько-хорових, музично-інструментальних та вокальних дисциплін у підготовці майбутнього вчителя музики, їх педагогічної спрямованості. У полі зору дослідниці – проблеми аксіологічної інтерпретації мистецтва та мистецької освіти.

Доктор педагогічних наук, професор О. П. Щолокова – засновник наукового напрямку: професійна підготовка вчителів художньої культури. Науковий пошук її аспірантів та докторантів полягає в обґрунтуванні форм та методів організації художньої освіти сучасної молоді, забезпечення культурологічної спрямованості мистецької освіти.

Суттєву роль у підвищенні рівня якісного складу викладачів факультету відіграє робота спеціалізованої вченої ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій (13.00.02 – теорія та методика музичного навчання), яка з 2000 р. працює на факультеті мистецтв (близько 250 захищених робіт). Головою спеціалізованої вченої ради багато років була доктор педагогічних наук, професор Г. М. Падалка. Зараз вчену раду очолює доктор педагогічних наук, професор А. В. Козир. У 2014 році на факультеті відкрито спеціалізовану раду (13.00.02) – теорія та методика навчання (образотворче мистецтво), головою якої є професор О. П. Щолокова. На кафедрі теорії та методики музичної освіти, хорового співу та диригування працює аспірантура, в якій пройшли наукову підготовку більше 250 аспірантів.

За 50 років на факультеті мистецтв підготовлено понад 7000 фахівців з музичного мистецтва та хореографії, з них близько 700 магістрів, які кваліфіковано проводять уроки в ЗНЗ і школах мистецтв, керують художніми колективами, здійснюють музично-просвітницьку

роботу. З метою оволодіння методикою науково-дослідної діяльності в інституті працює 10 проблемних груп та 6 наукових гуртків, щорічно друкується збірник публікацій студентів.

Важливою складовою навчально-виховного процесу на факультеті є діяльність творчих концертно-виконавських об'єднань: мішаний хор (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України, доцент Г. М. Савчук), жіночий хор «Павана» (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України, професор Л. А. Байда), ансамбль пісні й танцю «Червона калина» (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України, професор Д. В. Радик) – лауреати Гран-прі Всеукраїнського конкурсу імені М. Леонтовича, постійні учасники престижних міжнародних фестивалів «Київ-Музик-Фест», «Золотоверхий Київ».

Камерний оркестр факультету під керівництвом заслуженого діяча мистецтв України, професора В. І. Федоришина веде потужну концертно-просвітницьку роботу. Мистецькі проекти колективу постійно презентуються в Національному Будинку камерної та органної музики та Національній філармонії України, є окрасою культурного життя Києва.

На кафедрі хореографії організовано ансамблі класичного та сучасного танцю, працює хореографічний ансамбль народного танцю (художній керівник – заслужений діяч мистецтв України, доцент М. І. Заварзін).

Яскравим показником якості фахової підготовки студентів є високий рівень вступів на виконавських конкурсах всеукраїнського та міжнародного рівнів. Кращі інструменталісти, вокалісти та диригенти отримали звання лауреатів престижних конкурсів та олімпіад у Харкові, Ялті, Києві, Санкт-Петербурзі, Саратові, Барі та Ланчіано (Італія), Гомелі, Мінську.

Факультет мистецтв запровадив: Міжнародний конкурс піаністів «Art-Klavier» (2004) для молодих виконавців з України, Росії, Білорусі, Польщі, Литви та ін.; щорічний регіональний виконавський конкурс учнів дитячих музичних шкіл та шкіл мистецтв м. Києва та області «Пролісок».

У сучасних умовах суспільного поступу перед факультетом мистецтв Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова стоїть важливе завдання з консолідації зусиль для подальшої розбудови мистецької освіти України, в центрі уваги якої –

формування гармонійної особистості студентів, здатних до удосконалення змісту, форм і методів художньо-естетичного розвитку підростаючого покоління.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2016 р.

УДК 37:7-043.86

Ткач Марія Михайлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В КИЇВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Літопис університету ведеться з 1874 р., коли були відкриті перші педагогічні курси вдосконалення вчителів початкових народних училищ Київського навчального округу, створені відповідно до наказу Міністерства Народної Освіти. Саме вони заклали підґрунтя та стали точкою відліку у становленні та розвитку нашого університету. Упродовж своєї 140-річної історії освітній заклад не раз змінював назву. А з 1 січня 2008 р. розпочалася масштабна реорганізація університету в цілісний муніципальний комплекс, що належить сьогодні територіальній громаді міста Києва. У жовтні 2009 р. рішенням Київської міської ради університет офіційно отримав свою сучасну назву.

Ідейним лідером університету є видатний український Просвітитель та педагог, громадський діяч, письменник, вчений-лексикограф і мовознавець, фольклорист, етнограф – Борис Дми-

трович Грінченко, ім'я якого стало святом для кожного, хто навчається та працює в нашому закладі. На знак глибокої поваги до постаті великого Українця студенти та викладачі університету гордо називають себе грінченківцями, а день народження Б. Д. Грінченка – 9 грудня – за рішенням Вченої ради проголошено Днем Університету. Щороку в грудні, до дня народження Бориса Дмитровича, відбувається Грінченківська декада, яка об'єднує низку заходів, присвячених життю та творчості українського Просвітителя.

Сьогодні Київський університет імені Бориса Грінченка – успішний навчальний заклад, який став новою моделлю сучасного ВНЗ і впевнено посів своє місце у топ-десятці найкращих київських вишів. Ключові цінності університету: людина, громада, довіра, духовність, відповідальність, професіоналізм, лідерство-служіння, громадянська ідентичність. Університет поєднав

багаторічні освітні традиції і сучасний інноваційний підхід у підготовці конкурентоспроможних фахівців за європейськими стандартами.

У Київському університеті імені Бориса Грінченка сьогодні навчається понад 8 тисяч студентів майже за 40 спеціальностями. До структурних підрозділів закладу належать шість інститутів різного спрямування та Університетський коледж. Чільне місце серед розгалуженої структури займає Інститут мистецтв, діяльність якого розпочалася з вересня 2010 р. Утім, історія становлення та розвитку мистецької освіти в нашому університеті розпочалася значно раніше – з січня 2008 р. В Інституті дошкільної, початкової та мистецької освіти, який з 2010 р. було реорганізовано в Педагогічний інститут та Інститут мистецтв.

Професійна мистецька освіта стала одним із найпріоритетніших напрямів стратегії духовного розвитку майбутніх фахівців в освітньому середовищі університету. Адже історично так склалося, що реакція на мистецтво є свідченням того, наскільки людина вписується в соціальний інститут особистості. Особливо гостро це постає в наш час, коли втрачаються цінності, що раніше здавалися непорушними. Зникнення інтелігентності із сфери громадського й приватного спілкування, масова комерціалізація інтересів митців та публіки свідчать про необхідність постійного розширення горизонтів досягнення і творення високих взірців художньої культури. Стає очевидним, що інноваційна модель суспільства, побудована на економіці знань, буде продуктивною і стійкою лише тоді, якщо зможе ґрунтуватися на цінностях культури, розвиток яких і покликана забезпечити мистецька освіта.

Завдання професійної мистецької освіти успішно розв'язуються в освітньому просторі Київського університету імені Бориса Грінченка, зокрема в Інституті мистецтв. Майбутні митці мають змогу опановувати фахову майстерність у справжніх майстрів своєї справи, серед яких народні та заслужені художники України (О. Бородай, А. Буйгашева та ін.), народні та заслужені артисти України (Ф. Мустафав, Н. Свириденко, Ю. Васи-